

SECVNDA PROVINCIA, XAN S I.

Uperata provincia Peking, versus occidentem solem occurrit Xansi provincia. Ea cum Peking nec magnitudine, nec nobilitate, nec populi quidem frequentia comparanda est, at rerum omnium fertilitate, imo & antiquitate superior est: nam à primis Sinæ incolis frequentari cæpta est, ut gentis referunt historiæ. Provincia est, si reliquas spectes haud ita magna, sed amœna & salubris, multis in locis montosa, non tamen inculta, sylvæ campique in montibus plurimi, ager ubique ferax, cujus nulla pars inculta jacet, frumenti abundantia & pecorum magna vis, oryza quidem parum producit, sed illius defectum supplet milii copia, eo in provinciis, quæ magis ad septentrionem vergunt, utuntur vulgo tenuiores, nec à nostro figura aut colore multum abludit, nisi quod minutius nonnihil sit, saporisque haud ingrati. plerique hic moribus candidi sunt ac simplices, urbani tamen ac officiosi. præcipue à formæ elegantia ac pulchritudine mulieres commendantur. Xansi nomen habet, quasi ad montium dicas occasum, à loco scilicet, quo sita: nam à provincia Peking per montes Heng separatur. Termini hujus provincie sunt ad Boream murus magnus, qui nunquam interruptus per totam provinciam ab ortu in occasum pergit, ultraque illum est regnum Tanyu & deserta solitudo Xamo à Sinis dicta. inde à Croceo ingenti rapidoque fluvio à Borea in Austrum profluente, magnasque undas volente coercetur. Is hanc inter & Xensi provinciam medius est, idemque ad ultimos provincie fines in ortum recta progressus limites statuit inter Honan provinciam. Totâ hæc provincia parallelogrammum quodammodo efficit altera parte longius, cujus unum latus murus ille magnus, duo alia Croceus fluvius & quartum montes Heng constituunt.

suo referentur loco. In libro census Sinici continere dicitur hæc provincia familias 589,959: viros 5084,015, hoc est supra quinque milliones. tributum tritici vel milii est saccorum 2274022. byssi libras solvit 50. sericos pannos jam confectos omnis generis 4770. Straminis aut fœni falces pro equis Regiis alendis 3544850. salis pondera 420,000, quorum quodlibet est 124 librarum, atque hæc omnia numerantur præter teloniorum redditus.

Uvas fert ac vitium propaginem: cæ præ reliquis in hac tota extrema Asia repetis suavissimæ sunt, adeo ut si vinum ex uvis appeterent Sinæ, optimum hic & læto proventu possint conficere. at uvas tantummodo exsiccant, passasque per totam Sinam passim mercatores divendunt, uti & nuces. Patres Societatis nostræ, qui in hac provincia rem divinam promovent, ad Missæ sacrificium vinum ex uvis eliciunt, ex quo cæteris in proximis degentibus provinciis, utcumque providetur de annona, cum antea maximis sumptibus, periculis, ac laboribus pendendum esset Amacao.

Res in hac provincia dictu mira est. ignei ibi putei sunt, non secus atque aquei apud nos. passim illi hic visuntur, magnoque compendio & sumptuum parsimonia ad cibos coquendos adhibentur. putei os ita clauditur, ut foramina aliqua parva ad cacabum, quæ eum capere possint, relinquantur, atque ita nullo pœne labore cibos ibi coquere consueverunt incolæ. Audiui quandoque hunc ignem crassum esse, nec admodum lucentem, aut diaphanum, calidus quidem est, sed ligna injecta minime contriburit. quin & in cannarum majorum tubis collectus facile circumfertur, ut cum lubet ad coquendum eo uti quis possit, aperto in canna foramine, quo erumpens ignis res leviores facile elixat, donec expiraverit, miro naturæ arcano, si res ita se habeat, neque enim ipse id coram vidi, adeoque fides sit penes hosce Sinicos auctores, quos in iis, quæ comperi, raro inveni fallaces. In tota etiam hac provincia carbo ille effoditur, qualis fere apud Belgas Leodiensis est, eo ad alendum ignem ac hypocaustra calefacienda utuntur passim Boreales Sinæ: prius

K contu-

Qualitas.

Termini.

Numerus civitatum.

Homium.

Tributum.

Vinum ibi ex uvis.

Ignis Sinensium rarus.